

Н. Г. Клименко,
к. держ. упр., доцент, начальник відділу організації фундаментальних та прикладних досліджень, Інститут експертно-аналітичних та наукових досліджень Національної академії державного управління при Президентові України
ORCID ID: 0000-0001-5223-8166

DOI: 10.32702/2306-6814.2019.13.77

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ З ПОСЕРЕДНИЦТВА У ПРАЦЕВЛАШТУВАННІ ЗА КОРДОНОМ: ДОСВІД ГРУЗІЇ ДЛЯ УКРАЇНИ

N. Klymenko,
PhD in Public Administration, Associate Professor, Head of the Department for the Organization of Fundamental and Applied Research of the Institute of Expert-Analytical and Scientific Research of the National Academy for of Public Administration under the President of Ukraine

STATE REGULATION OF MEDIATION IN EMPLOYMENT ABROAD: GEORGIA'S EXPERIENCE FOR UKRAINE

У статті досліджено акти вітчизняного законодавства України з державного регулювання господарської діяльності з посередництва у працевлаштуванні за кордоном. А також проаналізовано законодавство Грузії, яким регулюється аналогічна господарська діяльність. На підставі проведеного дослідження автором запропоновано спростити державне регулювання діяльності недержавних інституцій з посередництва у працевлаштуванні за кордоном та на основі досвіду Грузії розроблено пропозиції щодо внесення змін до законів України "Про зайнятість населення", "Про ліцензування видів господарської діяльності", "Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань" та інших. Внесення запропонованих змін до вітчизняного законодавства, з одного боку, сприятиме зменшенню адміністративного тиску на суб'єктів господарювання та встановленню прозорих правил для організації і ведення господарської діяльності з посередництва у працевлаштуванні за кордоном, а також дозволить забезпечити необхідний рівень безпеки для громадян, які виїждять працювати за кордон.

Political instability and the financial and economic crisis, low living standards, as well as inconsistency of wages with real needs of citizens are among the main reasons for the increase of the level of illegal labor migration in Ukraine. However, it should be noted that Ukrainian citizens who illegally work outside the country risk falling into inhumane conditions, get into slavery, become trafficked and forced labor, suffer from the tyranny of employers. Those who try to work abroad on official grounds with the help of intermediaries are not insured against the actions of intermediary fraudsters who offer employment to non-existent jobs.

The purpose of the study is to substantiate the expediency of simplifying the state regulation of the activities of non-state institutions for mediation in employment abroad based on the experience of Georgia and proposing amendments to the relevant laws of Ukraine.

The author of the article investigates the acts of the domestic legislation of Ukraine on state regulation of economic activity through mediation in employment abroad. And also analyzed the legislation of Georgia, which regulates similar economic activities. On the basis of the study, the

author proposed to simplify the state regulation of the activities of non-state institutions from mediation in employment abroad, and on the basis of Georgia's experience, proposals were made for amending the laws of Ukraine "On Employment of the Population", "On Licensing Types of Economic Activities", "On State Registration of Legal individuals, individuals ? entrepreneurs and public organizations" and others. The introduction of the proposed changes to the domestic legislation on the one hand will reduce the administrative pressure on business entities and the establishment of transparent rules for the organization and conduct of economic activities through mediation in employment abroad, and will provide the necessary level of security for citizens traveling to work abroad.

Ключові слова: державне регулювання, недержавні інституції, досвід Грузії, посередництво у працевлаштуванні за кордоном, національна безпека.

Key words: state regulation, non-state institutions, experience of Georgia, mediation in employment abroad, national security.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Політична нестабільність та фінансово-економічна криза, низький рівень життя, а також невідповідність рівня заробітної плати реальним потребам громадян є основними причинами зростання рівня трудової міграції в Україні. Проте варто зазначити, що сьогодні громадяни України, які нелегально працюють за межами країни, ризикують опинитися в нелюдських умовах, стати жертвами зловживань чи дискримінації або об'єктом торгівлі людьми та примусової праці, постраждати від свавілля роботодавців. Ті ж, хто намагається працевлаштуватися за кордоном на офіційних підставах не застраховані від шахрайських дій з боку недобросовісних посередників, які пропонують працевлаштування на неіснуючі робочі місця або здійснюють наймання працівників для виконання робіт, пов'язаних з неприйнятними небезпеками та ризиками.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ, В ЯКИХ ЗАПОЧАТКОВАНО РОЗВ'ЯЗАННЯ ДАНОЇ ПРОБЛЕМИ І НА ЯКІ СПИРАЄТЬСЯ АВТОР, ВИДІЛЕННЯ НЕ ВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ ОЗНАЧЕНА СТАТТЯ

Огляд наукової літератури свідчить про те, що дослідники, серед яких, зокрема О. Журба [1], Д. Лещух [2] та інші, основну увагу приділяють питанням правового регулювання праці громадян України за кордоном. Праці іншої групи науковців, зокрема О. Лесько, Л. Глуценко, Т. Мещерякова [3], О. Ніпіаліді-Ішчик [4], присвячені дослідженням проблем та тенденцій дерегуляції підприємницької діяльності загалом. Водночас деякі науковці, зокрема Ю. Сергєєв [11], виступають категорично проти дерегуляції господарської діяльності з посе-

редництва у працевлаштуванні за кордоном для моряків, які працевлаштовуються на судна іноземних власників, оскільки в Україні не ратифіковано Конвенцію Міжнародної організації праці 2006 року про працю в морському судноплавстві.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою дослідження є обґрунтування доцільності спрощення державного регулювання діяльності недержавних інституцій з посередництва у працевлаштуванні за кордоном на основі досвіду Грузії та надання пропозицій щодо внесення змін до відповідних законів України.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ З ПОВНИМ ОБґРУНТУВАННЯМ ОТРИМАНИХ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

В Україні правові, економічні та організаційні засади реалізації державної політики у сфері зайнятості населення, гарантії держави щодо захисту прав громадян на працю та реалізації їхніх прав на соціальний захист від безробіття визначає Закон України "Про зайнятість населення". Відповідно до статті 38 зазначеного закону діяльність суб'єктів господарювання, які надають послуги з посередництва у працевлаштуванні за кордоном підлягає ліцензуванню, метою якого, серед іншого є забезпечення безпеки громадян країни під час їх працевлаштування за кордоном [7]. Оскільки одним з основних принципів державної політики у сфері ліцензування є принцип пріоритетності захисту прав, законних інтересів, життя і здоров'я людини, навколишнього природного середовища, захисту обмежених ресурсів держави та забезпечення безпеки держави, який передбачає, що ліцензування виду господарської діяльності застосовується лише до такого виду, провадження якого становить загрозу порушення прав, законних інтересів громадян, життю чи здоров'ю людини, навколишньому

природному середовищу та/або безпеці держави, і лише у разі недостатності інших засобів державного регулювання [10]. Адже ліцензування є засобом державного регулювання провадження видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню, спрямованим на забезпечення реалізації єдиної державної політики у сфері ліцензування, захист економічних і соціальних інтересів держави, суспільства та окремих споживачів [10].

Ліцензійні умови провадження господарської діяльності з посередництва у працевлаштуванні за кордоном [8] містять значний перелік документів, які здобувач ліцензії зобов'язаний подати органу ліцензування, яким є Міністерство соціальної політики України, для отримання ліцензії. Проте, як свідчить практика, наявність зазначених документів не гарантує споживачам послуг з посередництва у працевлаштуванні за кордоном захисту від шахрайства з боку недобросовісних посередників. Як свідчать скарги, що надходять від потерпілих громадян, не поодинокими є випадки надання недостовірної інформації з боку посередників про робочі місця, умови праці (особливо їх безпечність) та рівень оплати праці, медичне обслуговування та соціальні гарантії тощо.

На відміну від України, законодавство Грузії не передбачає ліцензування зазначеного виду господарської діяльності. Натомість Закон Грузії "Про трудову міграцію" [5] запроваджує для інституцій, які надають громадянам країни та особам, що мають вид на постійне проживання у Грузії, допомогу у працевлаштуванні за кордоном, державну реєстрацію. Водночас інституція, яка займається зазначеним видом діяльності, зобов'язана здійснювати облік усіх працевлаштованих та зберігати документацію протягом 5 років.

Закон передбачає, що в угоді про сприяння у працевлаштуванні мають бути зазначені усі реквізити компанії, перелік та зміст наданих послуг, інформація про роботу та пункт про відповідальність інституції за надання недостовірної інформації. Водночас інституції заборонено вимагати будь-яку плату (гонорар) від бажаючого працювати за кордоном.

Крім того, громадянин може звернутися за консультацією до Міністерства праці, охорони здоров'я та соціального захисту країни у випадку, якщо він вирішить самостійно укласти угоду з іноземною інституцією, надавши йому відповідний контракт. Договір повинен бути заснований на законодавстві країни, де він буде працювати та містити усі дані про роботодавця та працівника, умови праці, строк дії контракту тощо.

Зазначений закон [5] наділяє окремі міністерства Грузії, які входять до складу системи адміністративних органів під час здійснення державного управління в сфері трудової міграції, специфічними правами та обов'язками. Так, у межах компетенції:

1) на Міністерство праці, охорони здоров'я та соціального захисту Грузії покладається:

забезпечення надання громадськості інформації про ризики, пов'язані з самостійним виїздом осіб з Грузії з метою працевлаштування та здійснення оплачуваної трудової діяльності за межами території Грузії або (і) з виїздом за допомогою суб'єкта, який здійснює

діяльність, пов'язану з працевлаштуванням за межами території Грузії без реєстрації;

підготовка пропозицій та проектів для укладення міжнародних договорів Грузії в сфері трудової міграції; координація виконання положень міжнародних договорів Грузії в сфері трудової міграції і зобов'язань по звітності;

сприяння здійсненню науково-дослідницької, інформаційної та аналітичної діяльності в сфері трудової міграції;

розвиток співробітництва в сфері трудової міграції з визначеними Органічним законом Грузії "Трудовий кодекс Грузії" соціальними партнерами та іншими зацікавленими місцевими та міжнародними організаціями;

отримання в разі потреби в порядку і випадках, встановлених законодавством Грузії, від суб'єкта, який здійснює діяльність, пов'язану з працевлаштуванням за межами території Грузії, документації, яка ведеться на підставі цього Закону;

видання підзаконних актів, що регулюють трудову міграцію;

2) на Міністерство закордонних справ Грузії покладається забезпечення органів, що здійснюють державне управління у сфері трудової міграції, доступом до передбачених законодавством Грузії відповідних даних про визначених Законом Грузії "Про правове становище іноземців і осіб без громадянства" іноземців, які отримують візу Грузії, і категоріях наданої їм візи Грузії;

3) на Міністерство юстиції Грузії покладається: забезпечення органів, що здійснюють державне управління у сфері трудової міграції, доступом до передбачених законодавством Грузії відповідних даних про визначених Законом Грузії "Про правове становище іноземців і осіб без громадянства" іноземців, які отримують дозвіл на проживання в Грузії, і категоріях наданого їм дозволу на проживання в Грузії;

реєстрація діяльності юридичних осіб, індивідуальних підприємств або філій (представництв, постійних установ) іноземних підприємств або неприємницьких (некомерційних) юридичних осіб, що здійснюють діяльність, пов'язану з працевлаштуванням за межами території Грузії, і забезпечення доступу до визначених законодавством Грузії відповідних даних про них;

4) на Міністерство внутрішніх Грузії покладається: забезпечення органів, що здійснюють державне управління у сфері трудової міграції, доступом до передбачених законодавством Грузії відповідних даних про осіб, які в'їжджають до Грузії та іноземців, які перебувають у Грузії, підстави їх в'їзду та перебування в Грузії;

ведення обліку осіб, що виїжджають з Грузії з метою працевлаштування та здійснення оплачуваної трудової діяльності за межами території Грузії, і забезпечення органів, що здійснюють державне управління у сфері трудової міграції, доступом до передбачених законодавством Грузії відповідних даних [5].

Зважаючи на зазначене, вважаємо за доцільне скасувати в Україні ліцензування господарської діяльності з посередництва у працевлаштуванні за кордоном у зв'язку з тим, що зазначений засіб державного регулювання не виправдовує себе на практиці. Для підвищення дієвості державного регулювання у зазначеній сфері

пропонуємо покласти в його основу досвід Грузії. Для цього пропонуємо внести зміни до Закону України "Про зайнятість населення" [7]. А саме доповнити частину першу статті 1 зазначеного закону пунктами такого змісту:

"договір, укладений за дорученням іноземного роботодавця — трудовий договір, який від імені іноземного роботодавця укладає з трудовим мігрантом суб'єкт господарювання, який надає послуги з посередництва у працевлаштуванні за межами України, на підставі реєстрації згідно з цим Законом;

договір про працевлаштування — письмовий зовнішньоекономічний договір (контракт) про надання посередницьких послуг у сфері працевлаштування, укладений між іноземним роботодавцем та суб'єктом господарювання, який згідно з цим Законом здійснює діяльність, пов'язану з працевлаштуванням за межами України, що регулює відносини, які виникають між договірними сторонами у зв'язку з працевлаштуванням за межами України;

трудовий мігрант — особа, яка виїздить чи виїхала за межі України в країну працевлаштування з метою працевлаштування та здійснення оплачуваної трудової діяльності у іноземного роботодавця або за межі адміністративно-територіальної одиниці України з метою виконання або пошуку роботи".

Назву статті 16, її частину першу та пункт 10 зазначеного закону викласти у такій редакції: "Стаття 16. Формування та реалізація державної політики у сфері зайнятості населення.

1. Держава забезпечує формування та реалізацію політики у сфері зайнятості населення шляхом:

10) реєстрації суб'єктів господарювання, які надають послуги з посередництва у працевлаштуванні за кордоном".

Статтю 38 Закону України "Про зайнятість населення" викласти у такій редакції:

"Стаття 38. Діяльність суб'єктів господарювання, які надають послуги з посередництва у працевлаштуванні за кордоном

1. Суб'єкти господарювання, які надають послуги з посередництва у працевлаштуванні за кордоном, підлягають обов'язковій реєстрації як суб'єкти господарювання, які надають послуги з посередництва у працевлаштуванні за кордоном у порядку, встановленому Законом України "Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб — підприємців та громадських формувань" з урахуванням Закону України "Про адміністративні послуги". Їх діяльність регулюється Законом України "Про зовнішньоекономічну діяльність", цим Законом та іншими законодавчими актами України.

2. Суб'єкти господарювання, які надають послуги з посередництва у працевлаштуванні за кордоном зобов'язані:

провадити діяльність з посередництва у працевлаштуванні за кордоном у нежитловому приміщенні;

мати власний веб-сайт;

мати в штаті працівника з вищою юридичною освітою, оформленого відповідно до законодавства або укласти договір про юридичне обслуговування;

укласти з іноземним роботодавцем договір про працевлаштування, вжити заходів для перевірки інформації про іноземного роботодавця;

укласти договір про надання послуг з посередництва у працевлаштуванні за кордоном з особою, якій надаються послуги з посередництва у працевлаштуванні за межами України;

забезпечити укладання іноземним роботодавцем трудового договору з трудовим мігрантом;

укласти трудовий договір з трудовим мігрантом за дорученням іноземного роботодавця, якщо це передбачено договором про працевлаштування, укладеним між зазначеним роботодавцем та суб'єктом господарювання, який надає послуги з посередництва у працевлаштуванні за кордоном;

надавати трудовим мігрантам, що виїзять за межі України з метою працевлаштування за кордоном, до їх виїзду повну та достовірну інформацію;

про вимоги актів, що регулюють трудову міграцію в державі працевлаштування, правила в'їзду і перебування в зазначеній країні та виїзду з неї, а також про умови праці (їх безпечність та нешкідливість, тривалість робочого часу та відпочинку, розмір гарантованої заробітної плати та відрахувань з неї), проживання, медичного обслуговування, репатріації, соціальні гарантії;

про місцезнаходження та контактну інформацію дипломатичних представництв та консульських закладів України за кордоном (за наявності таких);

вести облік осіб, яким надано послуги з посередництва у працевлаштуванні за межами України;

протягом п'яти років зберігати документацію (в тому числі укладені договори) та у випадку звернення забезпечувати, в установленому законодавством порядку, доступ до неї центрального органу виконавчої влади з формування та реалізації державної політики у сфері зайнятості населення з дотриманням законодавства про захист персональних даних;

щорічно в установленому центральним органом виконавчої влади з формування та реалізації державної політики у сфері зайнятості населення надавати звіт про діяльність посередництва у працевлаштуванні за кордоном;

подавати центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері міграції (імміграції та еміграції), відомості про працевлаштованих ним осіб та їх роботодавців у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує соціальну політику, погодженому з центральним органом виконавчої влади, що формує державну політику у сфері міграції (імміграції та еміграції)".

Доповнити Закон України "Про зайнятість населення" статтею 38-1 такого змісту:

"Стаття 38-1. Вимоги до діяльності суб'єктів господарювання, які надають послуги з посередництва у працевлаштуванні за кордоном

1. Вимоги до договорів з посередництва у працевлаштуванні за кордоном.

У договорі з посередництва у працевлаштуванні за кордоном обов'язково зазначаються:

суб'єкт господарювання, який надає послуги з посередництва у працевлаштуванні за кордоном, дата та номер запису його реєстрації як суб'єкта господарювання, який надає послуги з посередництва у працевлаштуванні за кордоном, у Єдиному державному реєстрі юри-

дичних осіб, фізичних осіб — підприємців та громадських формувань;

прізвище, ім'я, по батькові особи, якій надаватися послуга, реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія та номер паспорта (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовилися від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків, повідомили про це відповідний контролюючий орган і мають відмітку в паспорті про право здійснювати платежі за серією та номером паспорта);

перелік та зміст послуг з посередництва у працевлаштуванні за кордоном, які надаються суб'єктом господарювання особі та порядок надання цих послуг;

зобов'язання суб'єкта господарювання, який надає послугу з посередництва у працевлаштуванні за кордоном, у тому числі щодо забезпечення укладання трудового договору між особою, якій надається послуга з посередництва у працевлаштуванні за кордоном, та іноземним роботодавцем або укладання трудового договору за дорученням іноземного роботодавця та щодо надання особі об'єктивної інформації про роботу, яку вона виконуватиме у іноземно-го роботодавця;

строк дії договору;

умови закінчення дії договору;

усі інші умови, узгоджені між суб'єктом господарювання, який надає послугу з посередництва у працевлаштуванні за кордоном, та особою, якій надається послуга.

2. Суб'єктам господарювання, які надають послуги з посередництва у працевлаштуванні за кордоном, забороняється отримувати від громадян, яким надано зазначені послуги, гонорари, комісійні та інші винагороди. Оплата послуг з працевлаштування здійснюється виключно іноземним роботодавцем, якому надано такі послуги.

3. Умови трудового договору, укладеного між трудовим мігрантом та іноземним роботодавцем в Україні.

Укладений в Україні трудовий договір, який регулює трудові відносини між трудовим мігрантом та іноземним роботодавцем базується на законодавстві країни працевлаштування. Договір укладається письмово українською мовою та державною мовою країни працевлаштування. Не допускається включати до зазначеного трудового договору умов, які суперечать законодавству країни працевлаштування.

Якщо законодавство країни працевлаштування не містить норм, що регулюють трудові відносини між трудовим мігрантом та іноземним роботодавцем, в трудовому договорі, укладеному в Україні між трудовим мігрантом та іноземним роботодавцем можуть зазначатися:

ім'я, прізвище, реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія та номер паспорта (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовилися від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків, повідомили про це відповідний контролюючий орган і мають відмітку в паспорті про право здійснювати платежі за серією та номером паспорта) трудового мігранта, який укладає трудовий договір;

найменування, адреса та банківські реквізити іноземного роботодавця, який укладає трудовий договір;

у випадку укладання трудового договору за дорученням іноземного роботодавця:

— найменування суб'єкта господарювання, який надає послуги з посередництва у працевлаштуванні за межами України, що укладає трудовий договір за дорученням іноземного роботодавця, дата та номер запису його реєстрації як суб'єкта господарювання, який надає послуги з посередництва у працевлаштуванні за кордоном, у Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб — підприємців та громадських формувань;

— місце роботи трудового мігранта та опис роботи, що виконуватиметься;

— дата вступу в дію та термін дії договору;

— основні права, обов'язки та відповідальність трудового мігранта та іноземного роботодавця, передбачені законодавством країни працевлаштування у сфері трудових відносин, а також охорони здоров'я та соціального захисту;

— усі інші умови, узгоджені між трудовим мігрантом та іноземним роботодавцем.

4. Реквізити договору про працевлаштування.

У договорі про працевлаштування можуть зазначатися:

— найменування суб'єкта господарювання, який надає послуги з посередництва у працевлаштуванні за межами України, що укладає трудовий договір за дорученням іноземного роботодавця, дата та номер запису його реєстрації як суб'єкта господарювання, який надає послуги з посередництва у працевлаштуванні за кордоном, у Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб — підприємців та громадських формувань;

— ім'я, прізвище особистий номер та (або) номер паспорта іноземця або іноземної організації, які є іноземними роботодавцями;

— юридична адреса та банківські реквізити іноземного роботодавця, який укладає договір;

— перелік та зміст послуг, що надаються іноземному роботодавцю та (або) порядок надання послуг;

— права, обов'язки (у тому числі щодо укладання з особою трудового договору за дорученням іноземного роботодавця) та відповідальність суб'єкта господарювання, який надає послуги з посередництва у працевлаштуванні за кордоном;

— права, обов'язки та відповідальність іноземного роботодавця;

— порядок оплати послуг, передбачених договором, і форма розрахунку;

— строк дії договору;

— умови припинення дії договору;

— усі інші умови, узгоджені між іноземним роботодавцем та суб'єктом господарювання, який надає послуги з посередництва у працевлаштуванні за межами України".

Доповнити Закон України "Про зайнятість населення" статтю 41-1 такого змісту:

"Стаття 41-1. Ведення обліку осіб, що виїждять з України з метою працевлаштування за кордоном

та здійснення трудової діяльності за межами України.

Ведення обліку осіб, що виїждять з України з метою працевлаштування за кордоном та здійснення трудової діяльності за межами України та надання органу виконавчої влади з формування та реалізації державної політики у сфері зайнятості населення доступу до відповідних даних з дотриманням законодавства про захист персональних даних забезпечує центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері міграції (імміграції та еміграції)".

У статті 53 Закон України "Про зайнятість населення" частини третю, восьму та одинадцяту викласти у такій редакції:

"3. У разі провадження суб'єктом господарювання діяльності з надання послуг з посередництва у працевлаштуванні за кордоном без реєстрації як суб'єкта господарювання, який надає послуги з посередництва у працевлаштуванні або наймання працівників для подальшого виконання ними роботи в Україні в іншого роботодавця без отримання відповідного дозволу стягується штраф у двадцятикратному розмірі мінімальної заробітної плати, встановленої на момент виявлення порушення.

8. У разі порушення суб'єктом господарювання, який надає послуги з посередництва у працевлаштуванні за кордоном, вимог цього Закону стягується штраф у десятикратному розмірі мінімальної заробітної плати, встановленої на момент виявлення порушення.

11. Посадові особи суб'єкта господарювання, що надає послуги з посередництва у працевлаштуванні, які порушили вимоги законодавства під час надання таких послуг, несуть відповідальність згідно із законодавством. Невиконання суб'єктом господарювання, що надає послуги з посередництва у працевлаштуванні, вимог законодавства під час надання таких послуг є підставою для прийняття рішення про припинення діяльності".

У зв'язку з вищезазначеним у статті 7 Закону України "Про ліцензування видів господарської діяльності" пропонуємо пункт 20 виключити.

А також внести зміни до Закону України "Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб — підприємців та громадських формувань" [6], доповнивши пункт 14 частини першої статті 1 абзацом такого змісту: "Міністерство соціальної політики — у разі реєстрації суб'єктів господарювання, що надають послуги з посередництва у працевлаштуванні за кордоном".

А також доповнити зазначений закон статтею 18-1 щодо переліку документів, що подаються для державної реєстрації суб'єкта господарювання з посередництва у працевлаштуванні за кордоном такого змісту:

"Стаття 18-1. Документи, що подаються заявником для державної реєстрації суб'єкта господарювання, який надає послуги з посередництва у працевлаштуванні за кордоном

1) копія документа, що підтверджує факт реєстрації іноземного суб'єкта господарювання у державі місцезнаходження;

2) копія дозволу (ліцензії) на працевлаштування іноземних громадян, виданого уповноваженим органом держави працевлаштування роботодавцеві, якщо такий документ передбачено законодавством такої держави;

3) копія або витяг з документа іноземного суб'єкта господарювання, що визначає вид його господарської діяльності, якщо законодавством держави працевлаштування не передбачено видачі дозволів (ліцензій) на працевлаштування іноземних громадян;

4) копія дозволу (ліцензії) на провадження посередницької діяльності з працевлаштування іноземних громадян, виданого уповноваженим органом держави працевлаштування іноземному суб'єктові господарювання — посередникові, якщо такий документ передбачено законодавством такої держави;

5) інформація, завірена іноземним роботодавцем, про перелік суден, якими він володіє, користується на інших законних підставах та/або екіпажами яких керує (екіпажі для яких постачає). Така інформація подається в разі посередництва у працевлаштуванні на судна;

6) копія колективного договору (угоди) між відповідним іноземним роботодавцем чи об'єднанням роботодавців і профспілковою організацією чи їх професійним об'єднанням, якщо колективний договір (угода) є, або завірена іноземним роботодавцем копія довідки про те, що такий договір (така угода) не укладався (не укладалася);

7) копія зовнішньоекономічного договору (контракту) про надання послуг з посередництва у працевлаштуванні за кордоном, укладеного з іноземним суб'єктом господарювання, невід'ємним додатком до якого є завірений іноземним роботодавцем проект трудового договору (контракту), що укладається українською мовою чи мовою, що використовується у державі перебування, який повинен містити зобов'язання, взяті на себе іноземним роботодавцем, та інформацію про умови праці;

8) завірена іноземним суб'єктом господарювання копія або завірений ним витяг з документа, що підтверджує правовідносини між іноземним роботодавцем та іноземним суб'єктом господарювання — посередником, у разі укладення з таким суб'єктом зовнішньоекономічного договору (контракту) про надання послуг з посередництва у працевлаштуванні за кордоном;

9) інформація про відсутність контролю (у значенні, наведеному в статті 1 Закону України "Про захист економічної конкуренції") за діяльністю заявника осіб — резидентів інших держав, що здійснюють збройну агресію проти України (у значенні, наведеному в статті 1 Закону України "Про оборону України") та/або дії яких створюють умови для виникнення воєнного конфлікту та застосування воєнної сили проти України. Така інформація подається в довільній формі за підписом заявника;

Документи, передбачені підпунктами 1-4 цієї статті, засвідчуються згідно із законодавством держави їх видачі та легалізуються в консульській установі України (або засвідчуються в посольстві відповідної держави в Україні та легалізуються в Міністерстві закордонних справ, якщо міжнародними договорами України не передбачено інше).

Копії документів, складених іноземною мовою, та справжність підпису перекладача на їх перекладі українською мовою засвідчуються нотаріально".

А також у пункті 2 частини першої та у частині другій статті 16 та частині третій статті 20 Закону України "Про зовнішню трудову міграцію" [9] слово "ліцензії" замі-

нити словами "державної реєстрації суб'єкта господарювання, який надає послуги з посередництва у працевлаштуванні за кордоном".

ВИСНОВКИ З ПРОВЕДЕНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ЦЬОМУ НАПРЯМІ

Внесення вищезазначених змін до законів України "Про зайнятість населення", "Про ліцензування видів господарської діяльності", "Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб — підприємців та громадських формувань" та "Про зовнішню трудову міграцію" сприятиме спрощенню державного регулювання зазначеного виду діяльності, з одного боку, та дозволить забезпечити необхідний рівень безпеки для громадян — з іншого, у тому числі щодо протидії торгівлі людьми.

Одну з подальших розвідок передбачається присвятити державному регулюванню провадження освітньої діяльності у сфері вищої освіти.

Література:

1. Журба О.В. Праця громадян України за кордоном: особливості правового регулювання: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.05 "Трудове право; право соціального забезпечення" / О.В. Журба. — Х., 2008. — 20 с.
2. Лещух Д.Р. Окремі аспекти правового регулювання зовнішньої трудової міграції в Україні / Д.Р. Лещух // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. — 2016. — № 1. — С. 94—101.
3. Лесько О.Й. Деретуляція підприємницької діяльності та покращення умов ведення бізнесу в Україні / О.Й. Лесько, Л.Д. Глуценко, Т.К. Мещерякова // Вісник Вінницького політехнічного інституту. — 2016. — № 1. — С. 58—64.
4. Ніп'яліді-Ішчик О. Деретуляція малого та середнього бізнесу як пріоритетний напрямок реалізації ефектної державної політики / О. Ніп'яліді-Ішчик // Галицький економічний вісник. — 2013. — № 4. — С. 28—33.
5. О трудовой миграции [Електронний ресурс]: Закон Грузии от 01 апреля 2015 г. № 3418-ІІс. — Режим доступа: <https://matsne.gov.ge/en/document/download/2806732/2/ru/pdf>
6. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб — підприємців та громадських формувань [Електронний ресурс]: Закон України від 15 травня 2003 р. № 755-ІV. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15>
7. Про зайнятість населення [Електронний ресурс]: Закон України від 05 липня 2012 р. № 5067-VI. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17>
8. Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з посередництва у працевлаштуванні за кордоном [Електронний ресурс]: постанова Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2015 р. № 1060. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1060-2015-%D0%BF/paran8#n8>

9. Про зовнішню трудову міграцію [Електронний ресурс]: Закон України 05 листопада 2015 р. № 761-VIII. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/761-viii>

10. Про ліцензування видів господарської діяльності [Електронний ресурс]: Закон України від 02 березня 2015 р. № 222-VIII. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/222-19>

11. Сергєєв Ю.В. Деретуляція господарської діяльності: ризики у сфері посередництва у працевлаштуванні моряків за кордоном / Ю.В. Сергєєв // LEX PORTUS. — 2016. — № 1. — С. 162—169.

References:

1. Zhurba, O. V. (2008), "Pratsya of Ukraine's Cordonians Behind the Cordon: Special Features of Legal Regulation", Abstract of Ph.D. dissertation, Labor law; social security law, Kharkiv National University of Internal Affairs, Kharkiv, Ukraine.
2. Leschukh, D. R. (2016), "Some aspects of legal regulation of external labour migration in Ukraine", *Naukovyj visnyk L'vivs'koho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav*, vol. 1, pp. 94—101.
3. Les'ko, O. J. Hluschenko, L. D. and Mescheriakova, T. K. (2016), "Business Deregulation and Improvement of Business Conditions in Ukraine", *Visnyk Vinnyts'koho politekhnichnoho instytutu*, vol. 1, pp. 58—64.
4. Nipialidi-Ischik, O. (2013), "Deregulation Small and Medium Enterprises in Priority Area of Effective Public Policy", *Halyts'kyj ekonomichnyy visnyk*, vol. 1, pp. 28—33.
5. Sakartvelos Parlamenti (2015), Law of Georgia "On labor migration", available at: <https://matsne.gov.ge/en/document/download/2806732/2/ru/pdf> (Accessed 16 June 2019).
6. The Verkhovna Rada of Ukraine (2003), The Law of Ukraine "On State Registration of Legal Entities, Individuals Entrepreneurs and Public Associations", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15> (Accessed 16 June 2019).
7. The Verkhovna Rada of Ukraine (2012), The Law of Ukraine "On employment of the population", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17> (Accessed 16 June 2019).
8. Cabinet of Ministers of Ukraine (2015), Resolution "On approval of licensing conditions for conducting economic activity in mediation in employment abroad", available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1060-2015-%D0%BF/paran8#n8> (Accessed 16 June 2019).
9. The Verkhovna Rada of Ukraine (2015), The Law of Ukraine "About external labor migration", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/761-viii> (Accessed 16 June 2019).
10. The Verkhovna Rada of Ukraine (2015), The Law of Ukraine "On licensing of types of economic activity", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19> (Accessed 16 June 2019).
11. Serhieiev, Yu. V. (2016), "Deregulation of Economic Activity: Risks in the Field of Mediation in the Employment of Sailors Abroad", *LEX PORTUS*, vol. 1, pp. 162—169.

Стаття надійшла до редакції 27.06.2019 р.